NIEUWSBRIEF

oktober 1984 no. 9
verschijnt 10 maal per jaar

van het Koninklijk Nederlands Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap

Redaktieadres:
Mw. M.K. van Helden
Postbus 9518
2300 RA Leiden
Tel. 071-148333
tst. 7319/7338

Redakteuren:
Dr. J.A. Oele
Dr. C.F. Winkler Prins

Advertenties / Address for advertisements:
Retra Publiciteits Service
P.O. Box 333, 2040 AH Zandvoort
The Netherlands. Tel. 02507 - 18480/18481

INHOUD

Genootschapsnieuws.....blz. 1
Geologisch en Mijnbouwkundig Nieuws " 3
Diversen..... " 4
Congressen..... " 6
Ontvangen publicaties.....blz. 9
Boekbesprekingen..... " 10
Agenda..... " 12

Genootschapsnieuws

Personalia

Voorgedragen voor het lidmaatschap:

indien binnen 30 dagen na deze publikatie geen schriftelijke bezwaren tegen toelating als lid zijn binnengekomen bij de secretaris van het Genootschap, zullen hieronder genoemden toegelaten worden als lid (Art. 3 van de Statuten, Art. 1 van het Algemeen Reglement) -

EXTER, P. DEN - Hondsrug 851, 3524 BZ Utrecht, student geologie (geochemie) R.U. Utrecht (bg)
WIJLAND, Mw. G.C. - I.B. Bakkerlaan 47, 3582 VK Utrecht, studente geologie (geochemie) R.U. Utrecht (bg)

Nieuwe adressen:

AZAM, M.Sc., J. - Lintveldebrink 270, 7544 KG Enschede (bg)
BATELAAN, O. - Laan van Kronenburg 9, kamer 317, 1183 AS Amstelveen (bg)
CHEVRON OIL COMPANY OF THE NETHERLANDS - Eisenhowerlaan 110, Postbus 82226, 2508 EE 's Gravenhage (Beg.)
DRONKERS, Drs. A.J. - c/o Mobil Oil Expl. & Producing South-East Inc., Production Department, 1250 Poydras Plaza, New Orleans, LA 70113, U.S.A. (g)
ECKHARDT, W. - Korvezeestraat 133, 2628 DG Delft (bg)
HOEFLAKEN, Drs. J.A. VAN - Nieuwmarkt 36, 1012 CS Amsterdam (g)
INVENT ENERGY LIMITED - 38 Savile Row, Londen W1X 1AG, Engeland (Beg.)
KERN, R.A.V. - Emmastraat 12 II, 1075 HT Amsterdam (bg)
KIM, Dr. J.D. - c/o the Department of Mineral and Mining Engineering, Dong-A University, 840, Ha Dan-Dong, Seo-Ku, Pusan 600-02, Korea (g)
LAMOEN, Dr. H. VAN - Vlaskamp 484, 2592 AN 's Gravenhage (g)
LEHNER, Dr. P. - Speerstrasse 39, 8805 Richterswil, Zwitserland (g)
MAANEN, Drs. H.R.J. VAN - c/o D.H.V., P.O. Box 4565, Kisumu, Kenya (g)
MIEDEMA, Dr. S.K. - Rua 115, Qd 160, no. 1248, Setor Sul, 74.000 Goiânia-Goiás, Brazilië (g)
MEIJ, J.L. VAN DER - Julianalaan 7, 2171 CW Sassenheim (bg)
MULDER, Drs. G.G. - Pluimzeggekreek 7, 2353 JN Leiderdorp (g)
NUGTEREN, Drs. H.W. - c/o Geoconsult, P.O. Box 751, Fujairah, Verenigde Arabische Emiraten (g)

OUDMAYER, Drs. B.C. - Sassenheimstraat 38[III], 1059 BJ Amsterdam (bg)
PASSCHIER, Dr. C.W. - Voorheuvel 63 b, 3701 JC Zeist (g)
PENTENGA, G. - Clarenstraat 17, 2611 RD Delft (bg)
REILING, Drs. R. - Eerste Helmersstraat 10 a, 1054 DG Amsterdam (g)
RODENBURG, Drs. J.K. - Staalmeersterslaan 131, 1057 NN Amsterdam (g)
ROODENBURG, Drs. W.IJ. - 8 Dugald Baird Square, Bridge of Dee, Aberdeen AB1 5RU, Schotland (g)
RUMBOLD, Dr. R. - "Moorpark", Wrangaton, South Brent, Devon, Engeland (g)
SMIDT, Drs. E.H. - a/c D.N.A., C.P. 1143, Maputo, Mozambique (g)
STEENKEN, Ir. E.W. - Frederik Hendriklaan 119, no. I, 2582 BX 's Gravenhage (bg)
STIENSTRA, R. - Dorstige Harthof 29, 3512 NX Utrecht (bg)
TAN, Drs. T.B. - p/a Chevron Oil Company of the Netherlands, Postbus 82226, 2508 EE 's Gravenhage.
TERBERG, W.G.J. - Nachtegaalstraat 53A, 3581 AD Utrecht (bg)
TRIPP, Mw.Drs. E. - Voorstraat 5, 4702 EL Roosendaal (g)
VERSTEEG, R.J. - Dorstige Hartsteeg 3b, 3512 NV Utrecht (bg)
VOORTMAN, Drs. A.G.W. - P.O. Box 51251, Wierda Park, 0149 Verwoerdburg, Zuid Afrika (g)
WANDERS, Ir. L.W. - Calle de la Granja no. 7-1[e], Villafranca del Biërzo, León, Spanje (g)
WONDERS, Drs. A.A.H. - 45 Verran Road, Camberley, Surrey GU15 2ND, Engeland (g)
WIJNGAARDEN, C.M.E. VAN - p/a Benedenberg 22, 2861 LG Bergambacht (bg)
YPMA, Prof.Dr. P.J.M. - tijdelijk: Zeekant 49 M, 2586 AC 's Gravenhage (g)

Naamswijziging

BRITISH PETROLEUM MAATSCHAPPIJ NEDERLAND B.V. - Postbus 1634, 1000 BP Amsterdam (Beg.) was: Benzine en Petroleum Handel Maatschappij N.V. - Frederiksplein 42, 1017 XN Amsterdam (Beg.)

Beëindiging lidmaatschap per 1-1-1985:

BALTUS, Ir. J.M.J.A. - p/a Billiton Maatschappij Suriname, Postbus 1905, Paramaribo Zuid, Suriname (g)
BOSCHMA, Dr. D. - Rijnsburgerweg 156, 2333 AJ Leiden (g)
BOST, Ing. J.G.J. - Mariabad 196, 6411 MH Heerlen (bz)
BOUMAN, Drs. D. - Chr. de Wetstraat 48 huis, 1091 NM Amsterdam (g)
BUIJZE, Ir. D. - Botanicuslaan 17, 9751 AA Haren Gn. (g)
CRAMER, Dr. J.J. - c/o Atomic Energy of Canada Ltd, Whiteshell Nuclear Res. Establishment, Pinawa, Manitoba ROE 1LO, Canada (g)
GEERAETS, Drs. W.L.M. - c/o Rand Mines Ltd, The Corner House - 15th floor, 63 Fox Street, Johannesburg 2001, Zuid Afrika (g)
GOUMAN, Drs. G.M.M. - Schierstins 30, 1082 TH Amsterdam (g)
KLOOS, Dr. D.P. - Comeniusstraat 625, 1065 CB Amsterdam (g)
KROEF, Drs. D.A. VAN DER - van Heemstraweg 20, 2241 LV Wassenaar (g)
KRUYSSE, Dr. H.A.C. - Sälirain 15, CH 4500 Solothurn, Zwitserland (g)
REGNERY, P.G.K. - Reeënspoor 5, 3871 JR Hoevelaken (bg)
RIKKERS, M.J. - Ds. Thomsonstraat 6, 7051 BN Varsseveld (bg)
SWANBORN, Ir. R.A. - Bosboom Toussaintplein 105, 2624 DH Delft (bg)
TAPPEL, H.J.H. - Achter St. Pieter 19 bis, 3512 HR Utrecht (bg)
WIEL, W.J.J.M. VAN DE - Paulus Potterstraat 9, 5151 WG Drunen (bm)
WINKOOP, Drs. A.A. VAN - 303, 804-18th Avenue S.W., Calgary, Alberta T2T OG8, Canada (g)
ZUIDAM, Dr. R.A. VAN - Vaarwerkhorst 129, 7531 HN Enschede (g)

Adres gevraagd:

BICKER, Dr. R.E. - was: c/o Undevpro, B.P. 575, Ouagadougou, Bovenvolta (g).

Publicatieprijs voor jonge onderzoekers

In het Reglement Eerbewijzen en Prijzen van het KNGMG (22 april 1982) staat in Artikel 4 het volgende:

" De publicatieprijs kan ten hoogste eenmaal per kalenderjaar worden toegekend (in geld plus oorkonde) aan die jonge onderzoekers (niet ouder dan 30 jaar, buitengewoon of belangstellend lid) die een oorspronkelijk artikel van blijvende waarde in "Geologie en Mijnbouw" hebben gepubliceerd.
De beslissing tot toekenning der prijs rust bij het hoofdbestuur op voordracht van een der kringen of afdelingen en gehoord de redactiecommissie.
De uitreiking der prijs en oorkonde vindt plaats tijdens de jaarvergadering."

Deze door het Genootschap ingestelde prijs, een erkenning en aanmoediging van jong talent, geeft mede gestalte aan de doelstellingen van het Genootschap zoals vervat in Artikel 2 van de Statuten. Gezien de restricties (niet ouder dan 30 jaar, buitengewoon of belangstellend lid) zullen de meeste candidaten voor de Publicatieprijs

gevonden worden onder studenten. Ongetwijfeld straalt een dergelijke prijs af naar het "Centre of excellence" wat het juiste klimaat verschafte waarin het onderzoek kon gedijen.
Het is in dit verband relevant te memoreren dat binnen de Contactcommissie van het Genootschap de gedachte is uitgewerkt het universitair wetenschappelijk corps om medewerking te vragen voor het publiceerbaar maken van gesignaleerde goede scripties welke interessant zijn - om in aanmerking voor de prijs te komen, van buitengewone kwaliteit zijn - voor lezers van Geologie en Mijnbouw.

W.J.M. van der Linden
namens Hoofdbestuur KNGMG & Redaktie
Geologie en Mijnbouw.

Contact commissie

De Contact Commissie van het K.N.G.M.G. verzoekt leden die zich in het buitenland bevinden zich aan te melden als buitenlands correspondent. De doelstelling is buitenlands nieuws dat interessant is voor geologen/geofysici/mijnbouwers door de buitenlandse correspondenten naar de Contact Commissie te laten toezenden waarna deze zorg draagt voor een eventuele publicatie in de Nieuwsbrief.
Gedacht wordt aan korte mededelingen betreffende activiteiten zoals nieuwe aardgas/olie/mijnbouw vondsten, werkgelegenheid, conferenties, concessies, economie, etc. Aanmelding kan plaatsvinden bij de secretaris van de Contact Commissie: Ir. J.P. van Baaren, Mijnbouwstraat 120, 2628 RX Delft.

Delfstofkundige Kring

De Delfstofkundige Kring houdt op 13 november 1984 de jaarvergadering in het ITC Delft. Het programma is als volgt:
17.30 u: borrel
19.00 u: diner en vergadering, waarna om 20.15 u: een lezing wordt gehouden door Dr. T. Finlow-Bates met als titel: "Relationships between the geneses of lead-sinc-silver deposits and their morphological, mineralogical, mining and processing characteristics".
De kosten van het diner bedragen *f* 22,50. Opgave bij Mw. E. Snijder, ITC-Delft, telefoon: 015-56 92 26. Nadere informatie kan verkregen worden bij Dr. H. de Boorder (030-53 51 02).

Geologisch en Mijnbouwkundig nieuws

Examens

R.U. Utrecht
Doktoraalexamen fysische geografie
31.8.'84: N. Douma (fysische geografie voor educatie)
J.S. Jens (fysisch geografische proceskunde)
M.P.M.Y. Lehr (fysische geografie voor educatie)
R.P.R. Mees (geomorfologie en kwartairgeologie)
R.W.M. Menting (algemene fysische geografie)
W. Ottevanger (fysisch geografische proceskunde)
Mw. M. Prins (fysisch geografische proceskunde)
Mw. M.J.M. van Slagmaat (fysisch geografische landschapskunde)
P.P. van Splunder (fysische geografie voor educatie)
P.M. Tholen (algemene fysische geografie)
J. Timmers (algemene fysische geografie)
H.B. van Tongerloo (fysisch geografische landschapskunde)
J.P. Weyers (fysisch geografische proceskunde)
28.9.'84: Mw. C.M. van Dalen (geomorfologie en kwartairgeologie)
R. Dekker (algemene geografische landschapskunde)

Doktoraalexamen geologie
17.9.'84: W. Pool (sedimentologie)

T.H. Delft
Doktoraalexamen mijnbouwkunde
20.9.'84: J.W. van der Bok (petroleumwinning)
A.F. Dijkstra (petroleumwinning)
L.E. Jerez Ramsay (petroleumwinning)
Mw. G. Metselaar (technische geofysica)
H. van Muyen (ertstechnologie)
J.W. Scholten (petroleumwinning)
J.W. Sixma van Heemstra (mijntechnologie)

U. van Amsterdam
Doktoraalexamen fysische geografie
28.3.'84: H. Vellema
23.5.'84: Mw. R. Pors
Mw. M. Schomaker
29.5.'84: W. den Besten
K. van Gijssel
H. Wolfert
14.6.'84: Mw. E. Cortel
Mw. I. Manganas
P. Meyvogel
P. Windmeyer

Doktoraalexamen fysische geografie - vervolg:

29.6.'84: H. Alkemade
P. Groenewoud
D. Oostwoud Wijdenes

29.8.'84: J.W. vam Berghem
A. Brouwer
I.D.C. Duijnhouwer
F. Klijn (cum laude)
Mw. J.M. Lips
E. van Waveren (cum laude)

31.8.'84: R. van Sliedregt
W.J. ten Veen

25.9.'84: Mw. H. van den Ancker.

Aardgasconcessie Zuidwal verleend

Bij Koninklijk Besluit van 28 augustus 1984 is aan Petroland B.V. c.s. toestemming verleend aardgas te winnen in het concessiegebied "Zuidwal". Zuidwal is een concessiegebied dat ligt tussen Vlieland en de provincie Friesland.
In het beleidsvoornemen delfstoffenwinning Waddenzee van 7 juni 1983 stelde het kabinet dat, met uitzondering van de Zuidwalconcessie, geen booractiviteiten in nog niet in concessie uitgegeven gebieden van de Waddenzee mogen plaatsvinden. De Zuidwalconcessie is verleend omdat het gaat om een aanzienlijk aardgasvoorkomen. Aan de Zuidwalconcessie zijn stringente voorwaarden verbonden ter bescherming van het milieu in het gebied. Eén van de voorwaarden is dat slechts op één produktielokatie aan de vaargeul "Het Inschot" mag worden gewonnen.

Hoofdafdeling Mijnwezen

Huidige samenstelling van de Hoofdafdeling Mijnwezen van de Directie Algemeen Energiebeleid en Mijnwezen, Ministerie van Economische Zaken:

mr. H.G. de Maar: hoofd secr. Mijnraad (opvolger van Mw.mr. M.A.F.J. Keulers)
ir. W.G.J. Huijnen: vergunningen continentaal plat; operationele en technische aspecten (opvolger van R.K. Steup)
mr. R.Th.A. Hillen: vergunningen vaste land; juridische aspecten (opvolger van P. de Rover)
mr. D.J. van Orden: juridische aspecten; zeerecht (opvolger van Mw.drs. L.A. Zima)
mr. A.J. van den Berg: ruimtelijke en milieu aspecten (opvolger van mr. R.J. Schmidt)
drs. A.J. Arbouw: ruimtelijke en milieu aspecten (opvolger van drs. W.P. Meijer)
drs. A.W.M. Ausems: financiële aspecten (winstaandeel etc)
C.J. Ruissen: cijns, oppervlakte recht, jaarverslag
B. Vermeulen: div. vergunningen/ ontheffingen continentaal plat.

Diversen

CONCURRENTIE

In een ingezonden schrijven (Nieuwsbrief, sept. 1984) snijdt Dr. Korpershoek de interessante vraag aan of het ethisch verantwoord is dat hoogleraren als consultants optreden, waarmee ze zelfstandig opererende consultants (oneerlijke) concurrentie aandoen.
Gezien de uitgebreide activiteiten op het gebied van exploratie-geochemie van onze afdeling in enkele tientallen landen zal het menigeen niet moeilijk gevallen zijn in mij de bewuste hoogleraar te herkennen, die hij als voorbeeld gebruikt.
Het is bekend dat de Nederlandse overheid de samenwerking tussen bedrijfsleven en universiteit actief bevordert, en verwacht dat wij onze know-how mede ter beschikking stellen van het Nederlandse bedrijfsleven. Daarnaast geeft Korpershoek zelf enige argumenten waarom het voor een firma inderdaad aantrekkelijk is om gebruik te maken van de diensten van een universitaire afdeling, bv. omdat deze beschikt over modern instrumentarium.
Voor de afdeling geochemie is deze vorm van samenwerking noodzakelijk om up to date te blijven; daarnaast zijn de contacten met mijnbouw en industrie gunstig in verband met de plaatsingsmogelijkheden van afgestudeerden; bovendien kunnen studenten in dergelijke projekten praktijk ervaring opdoen. Meer specifiek voor dit geval komen daar nog de volgende argumenten bij:

- Onze afdeling heeft een uitgebreide ervaring opgebouwd op het gebied van goudmineralisatie in Azië, Afrika en Australië (het ware verstandig geweest van Korpershoek om eerst deze informatie in te winnen, voor hij zich smalend over academische nieuwkomers uitlaat).
- In mijn positie zit ik vaak op het randgebied van wetenschap en bedrijfsleven, en het is mijn ervaring dat wij beter dan de gemiddelde geologische consultant in staat zijn de betekenis van onze specialistische gegevens aan geologische leken uit te leggen.
- Bedrijven willen zich wel eens oriënteren op nieuwe mogelijkheden, zonder dat dit meteen tot onaanvaardbaar hoge kosten moet leiden.

Behoudens enkele onnodige steken onder water en feitelijke onjuistheden (ik neem bv. aan dat ook Korpershoek wel weet dat eind april niet geldt als "midden in de regentijd" in Amazonië) is het jammer dat hij niet vermeldt dat het werk niet door mij, maar door een op dat moment werkeloze exploratie-geochemicus is uitgevoerd, die daar evenveel recht op kon doen gelden als K.; ik sluit evenwel niet uit dat deze informatie hem te laat bereikt heeft.

Hij wist dat de overige inkomsten uit dit projekt integraal naar de universiteit gegaan zijn, en zijn mededeling over het hoge hoogleraarssalaris riekt dan ook naar stemmingmakerij, maar is voor de discussie irrelevant.
Het zijn harde tijden; het zal helaas voor eenlingen niet gemakkelijk zijn om zich staande te houden. Als ik echter Nederlandse geochemici voor de praktijk moet opleiden zal ik blijven kiezen voor participatie in exploratie programma's. Ik acht een nauwe samenwerking tussen universiteit en bedrijfsleven geboden en ik ben niet van mening dat dit tot oneerlijke concurrentie leidt.

R.D. Schuiling, Hoofd afd. Geochemie, R.U. Utrecht.

P. VAN DER LIJN-ONDERSCHEIDING

Deze door de gemeente Noordoostpolder ingestelde onderscheiding (zie Nieuwsbrief 1983-10, p. 10) voor amateurs, die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de geologie, is dit jaar door Prof.Dr. P.C. Zwaan aan de heer H.W. Oosterink uitgereikt op 21 september in het kerkje van het Museum Schokland.
In zijn toespraak memoreerde Prof. Zwaan de grote verdienste van de heer Oosterink voor de Nederlandse Geologische Vereniging en in het bijzonder voor de kennis van de Trias-fauna's uit de omgeving van Winterswijk. Dat hierbij de nadruk ligt op de sauriërs en hun voetsporen is wel haast vanzelfsprekend. De hoge kwaliteit van zijn werk en de internationale erkenning moge blijken uit het feit, dat hij samen met specialisten op dit gebied uit Frankrijk en Duitsland heeft gepubliceerd.

GEOLOGISCH INSTITUUT UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Degenen onder U die op 8 mei jl. met veel plezier het lustrum van het Geologisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam meegevierd hebben, zullen tijdens de interessante lezingen, het feestelijke diner en het bruisende feest misschien een ogenblik nagedacht hebben over de nabije toekomst van het Instituut. Dat het doodvonnis was getekend, wist men toen al, maar dat het zo spoedig voltrokken zou worden, had niemand kunnen denken. Officiele berichten noemen 1989 als het jaar van definitieve opheffing. De onttakeling is echter nu al begonnen. Dat er nu in augustus geen nieuwe lichting eerstejaars is aangekomen is nog niet het ergste.
De huidige studenten was beloofd dat zij de studie aan de U.v.A. af zouden kunnen maken. Het is maar de vraag in hoeverre aan deze belofte voldaan zal worden.
De vacature van Professor Egeler is na twee jaar nog niet opgevuld en na het vertrek het komend najaar van Dr. J. Grocott, die bijna de helft van de doctoraalcolleges van Structurele Geologie voor zijn rekening nam, krijgen de studenten van deze vakgroep het er niet gemakkelijker op.
Of deze twee vacatures ooit opgevuld zullen worden is nog zeer de vraag. Vakgroepsbestuur zowel als Subfaculteitsraad kunnen de studenten nog niets met zekerheid omtrent de toekomst vertellen. Studenten die dit jaar met de doctoraalstudie willen aanvangen, kunnen dit misschien niet eens.
Is dit het begin van een lange lijdensweg van ons uitstervende Instituut?

Anna Bon (vijfdejaars student)
Rien Corstanje (vierdejaars student)

SUBSIDIE-AANVRAGEN STICHTING Dr. SCHÜRMANN-FONDS

Het Bestuur van de Stichting Dr. Schürmannfonds, gevestigd te 's Gravenhage, roept bij deze gegadigden op voor subsidie uit zijn fonds voor het jaar 1985.
Naast het onderhoud en de bewerking van de geologische verzameling van wijlen Dr. H.M.E. Schürmann komen voor subsidie in aanmerking bij voorkeur Nederlandse geologen teneinde hen in staat te stellen onderzoekingen te doen in, en met betrekking tot Precambrische gebieden in Egypte en elders.
Zowel de kosten van het veldwerk als die van laboratoriumonderzoek komen in principe voor subsidie in aanmerking. Het fonds kan echter in geen geval salariskosten en sociale lasten van personeel voor zijn rekening nemen. Tot op zekere hoogte kan wel werk op contractbasis worden aanbesteed.
De voorkeur van het Bestuur gaat uit naar substantiële, probleem-georiënteerde onderzoeksprojecten. Subsidie van congresbezoek kan slechts bij hoge uitzondering toegekend worden. Bij de selectie terzake van subsidieverlening kan een pre-advies van de werkgemeenschap endogene geologie van de stichting AWON worden ingeroepen.
Aanvragen van subsidie dienen vergezeld te gaan van een gespecificeerde begroting en van beknopte personalia van de aanvragers.
Zij worden vóór 1 februari 1985 ingewacht bij de secretaris van de stichting:
Prof.dr. P.C. Zwaan, p/a Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie,
Hooglandse Kerkgracht 17,
2312 HS LEIDEN.

Congressen

OLIE- EN GASWINNING OP DE NOORDZEE

Donderdag 8 november 1984, aanvang 17.30 u.
Congrescentrum "De Reehorst", Bennekomseweg 24, Ede.
Kring Gelderland
Toelichting: Met de ontdekking in 1959 van het enorme gasveld in Groningen begon de speurtocht naar gas en olie op de Noordzee. In 1963 werden de eerste opsporingsvergunningen verleend en nu, twintig jaar later, voorzien de velden in de Noordzee in zo'n 30% van de Westeuropese oliebehoefte, terwijl ook zeer grote gasvoorkomens zijn aangeboord. Gasvoorkomens, die aan het eind van deze eeuw de rol van het Groninger gasveld voor wat betreft West-Europa kunnen overnemen.
De winning van de olie- en gasvoorkomens in de Noordzeebodem is verre van gemakkelijk. Ze bevinden zich 2 à 3000 meter onder de zeebodem, in een waterdiepte van 20 tot 350 meter en in een gebied waarvan het barre klimaat een apart kenmerk is. Ze stellen de vakkundigheid van de olie- en toeleveringsindustrie zwaar op de proef en vragen investeringen van honderden miljarden guldens.
De inleider, ir. A. Starink, tot voor kort buitengewoon hoogleraar Offshore Technologie aan de TH Delft, zal mede aan de hand van dia's een uiteenzetting geven van de verschillende problemen en oplossingen welke op de Noordzee mogelijk zijn en zullen worden toegepast.
Programma:
17.30 u: ontvangst en aperitief
18.00 u: voordracht ir. A Starink
18.30 u: koffiemaaltijd
19.00 u: vervolg voordracht en discussie
20.50 u: einde bijeenkomst.
Bijzonderheden:
Het Congrescentrum is zowel per auto (parkeergelegenheid) als per trein (ca. 300 m van station) bereikbaar.
De kosten van deelneming bedragen *f* 12,50 voor kernleden en *f* 15,- voor overige leden, incl. koffiemaaltijd. Echtgenote(n/s) van leden worden als gast van de Kring aangemerkt.
Aanmelding vóór 2 november 1984 telefonisch bij de projectsecretaris, ir. J.H.A. Fernhout, tel. 080-22 80 15 (kantoor) of 08894-150 69 (privé).

AFDELING VOOR PETROLEUMTECHNIEK VAN HET KONINKLIJK INSTITUUT VAN INGENIEURS

Petroleumdag op 20 november 1984, van 9.00 tot 18.00 uur in de Julianahal, Jaarbeursgebouw, Utrecht.
Toelichting:
De Petroleumdag is in eerste instantie een dag voor contact tussen universiteiten en industrie. De doelstelling is het geven van een stimulans tot de studie van vraagstukken betreffende de Petroleumtechniek, zoals die wordt bedreven door de olie-industrie en de contractorswereld.
Dit jaar zullen 's morgens voordrachten worden gehouden over vier onderwerpen uit de Petroleumtechniek, geologie, exploratie en productie, offshore techniek en raffinage. 's Middags zal het accent meer liggen op de sociale aspecten van het werken in de Petroleum-industrie.
De Petroleumdag is zo georganiseerd, dat naast formele lezingen en plenaire discussies over zowel technische als sociale aspecten ook ruimschoots de gelegenheid zal zijn informeel met elkaar van gedachten te wisselen in een "postergalery", waarin de industrie en de universiteiten en hogescholen elkaar kunnen tonen met welke projecten en onderwerpen men bezig is.
Programma:

9.00- 9.45:	Registratie en koffie
9.45-10.00:	Opening door Ir. F.K.G. Ouwerschuur, voorzitter van de Afd. voor Petroleumtechniek van het KIVI Presentaties bekroonde verslagen:
10.00-10.25:	Exploratie Jurylid: Drs. Chr. Staudt, Hoofd van de Hoofdafd. Diepe Ondergrond Rijks Geologische Dienst
10.25-10.50:	Winning Jurylid: Ir. L.F. Heezen Production Manager AMOCO
10.50-11.00:	Vragen
11.00-11.30:	Koffie
11.30-11.55:	Off-Shore Engineering Jurylid: Ir. J.N. Ringers Manager Engineering, Exploration & Production Shell Internationale Petroleum Maatschappij B.V.
11.55-12.20:	Raffinage Jurylid: Ir. E.F. Roelofsen Manager Process Department Fluor Nederland B.V.
12.20-12.30:	Vragen
12.30-12.45:	"Ervaring van enige jaren werken in de Petroleum Industrie" Mw. Ir. A. van der Rest, Process Engineer Shell Raffinaderij Nederland B.V.
12.45-14.00:	Lunch
14.00-15.00:	"Future of the Oil Industry" Prof.Dr. R.P. Odell, Erasmus Universiteit
15.00-15.30:	thee
15.30-17.00:	"Sociale aspecten van het werken bij de Petroleum Industrie". Beantwoording van vragen door een panel onder voorzitterschap van de heer H. Uljee, Benelux Direkteur Personeelszaken Esso B.V.

17.00-17.25: Considerans en Prijsuitreiking
door Prof.ir. G.C. Meeuse,
Vice-President van het KIVI
17.25-17.30: Sluiting
17.30 : Borrel.

Tijdens de koffie, lunch, thee en borrel bestaat er gelegenheid voor het bezoeken van de postergalery en informeel overleg tussen studenten en industrie-vertegenwoordigers.
Aan deze Petroleumdag zijn geen kosten verbonden, alleen wordt ƒ 15,-- p.p. voor administratiekosten gevraagd. Voor studenten worden de reiskosten vergoed.
Voor nadere inlichtingen kunt U bellen ir. J.Ph. van Rijn, tel. 010-16 38 00.

AANMELDINGSFORMULIER PETROLEUMDAG
20 NOVEMBER 1984

Ondergetekende:

Instelling:

Adres:

Voor de postergalery heb ik beschikbaar:

en U kunt contact opnemen met (mij) (via):

Tel:
voor verdere afspraken met betrekking tot de posters.

Voor het Panel "Sociale Onderwerpen" heb ik de volgende vraag:

Ik heb een bedrag van ƒ 15,-- overgemaakt op: Postgiro 288788
t.n.v. Koninklijk Instituut voor Ingenieurs
Afdeling Petroleumtechniek
Drs. Th.J.M. Bordens
Postbus 110
2501 AL Den Haag

Handtekening:

Gelieve dit formulier zo spoedig mogelijk terug te zenden aan:
Het Bestuur van de Afdeling Petroleumtechniek van het KIVI,
p/a Ir. J.Ph. van Rijn
Postbus 7200, 3000 HE Rotterdam.

Na ontvangst van Uw giro-overschrijving en Uw aanmeldingsformulier zal de registratie aan U worden bevestigd.

Ingenieurs Geologische Kring

Op 8 november a.s. wordt in het Westelijk Wegenbouw Centrum, Park de Werre 1 (zijstraat van Laan van Nieuw Oost Einde) te Voorburg, een themamiddag "Geotechnische classificatie van gronden" gehouden.
Aanvang 14.00 uur. Sprekers:
Dr. E. Oele (RGD) - Waarom classificatie?
Ir. H. Wiegers (Prov. Waterstaat Drente) - Welke basis voor classificatie opdat deze direct toepasbaar is in de praktijk?
Dr. E.F.J. de Mulder (RGD) - Betekenis van geologische aspecten bij classificatie van gronden in Nederland.
Ir. P.V.F.S. Krajiček (Lab. Grond Mechanica) & F.D. de Lange (RGD) - Het functioneren van een geotechnische classificatie in de praktijk.
Dr. E. Oele (RGD) - Samenvatting en conclusies.
Sluiting om 17.30 uur.
De kosten van deelname bedragen ƒ 6,-.
Aanmelding bij Drs. R. Haakmeester, Adviesbureau Arnhem, postbus 264, 6800 AG Arnhem, tel. 085-778 288.

Holland Offshore 84

Conferences 21, 22, 23 November 1984 - International Congress Centre RAI.
21 Nov. - Offshore Planning,
22 Nov. - Engineering, Design & Construction
22 Nov. - Energy and Offshore in the Netherlands
23 Nov. - Operation and Maintenance.
The official language of the conferences will be English. Participants will receive the proceedings at registration. Others can buy proceedings at Dfl. 75 per each set of proceedings; the complete set of the conference proceedings will cost Dfl. 250.
Info: Secretariat of Holland Offshore 84 Conferences, c/o RAI Gebouw bv, Europaplein, 1078 GZ Amsterdam, the Netherlands, tel. (020) 5411411, telex 12443.
Registration fee amounts to Dfl. 178.50 (inclusive of 19% VAT: Dfl. 28.50) per day.
If you would like to participate in all four sessions, the registration fee amounts to Dfl. 595 (inclusive of 19% VAT: Dfl. 95).
Conference delegates are invited to visit the exhibition free of charge. For non-delegates the entrance fee for the exhibition amounts to Dfl. 15 per visit.

GEOPRESSURES AND HYDROCARBON OCCURRENCES Symposium, Banff, Alberta, Canada, 5-9 November 1984. Info: Mrs. Pat Larlham, Faculty of Extension, The University of Alberta, Edmonton, Alberta, Canada T6G 2G4.

OPHIOLITES THROUGH TIME
Conference, Nancy, France, 13-15 November 1984. Info: J. Desmons, Université de Nancy I, Laboratoire de Pétrologie, B.P. 239, F-54506 Vandoeuvre-lès-Nancy Cedex, France.

COAL
International Conference, Tel Aviv, Israel, 10-15 March 1985. Info: Kenes, P.O.Box 50006, Tel Aviv 61 500, Israel.

GEOCHEMICAL EXPLORATION IN TROPICAL RAIN FORESTS
International Workshop, Manaus, Brazil, 24-30 March 1985. Info: Richard W. Lewis Jr., Geoquimica Ltda., Rau Aguaraiba, 86, Bonsucesso, Rio de Janeiro, RJ-Brazil.

THE EVOLUTION OF THE EUROPEAN LITHOSPHERE
4th Meeting of European Geological Societies, Edinburgh, Scotland, 9-12 April 1985. Info: MEGS 4, British Geological Survey, Murchison House, West Mains Road, Edinburgh EH9 3LA, Scotland.

CONTINENTAL EXTENSIONAL TECTONICS
Meeting, Durnham, U.K., 18-20 April 1985. Info: J.F. Dewey, Department of Geological Sciences, University of Durham, Science Laboratories, South Road, Durham DH1 3LE, U.K.

OCEAN FRACTURE ZONES
Meeting, London, U.K., 1-2 May 1985. Info: R.S. White, c/o Carolyn Symonds, Geological Society of London, Burlington House, Piccadilly, London W1, U.K.

MAFIC DYKE SWARMS
International Conference, Toronto, Ontario, Canada, 4-7 June 1985. Info: Dr. H.C. Halls, Erindale Campus, University of Toronto, Mississauga, Ontario, Canada L5L 1C6.

8TH INTERNATIONAL CLAY CONFERENCE
Denver, Colorado, U.S.A., 28 July - 2 August 1985. Info: Dr. A.J. Herbillon, Groupe de Physico-Chimie Minérale et de Catalyse, Univ. Catholique de Louvain, Place Croix du Sud 1, B-1348 Louvain-la-Neuve, Belgium.

MAGNETIC ANOMALIES OVER MARGINS OF CONTINENTS AND PLATES
IAGA Symposium, Prague, Czechoslovakia, 5-17 August 1985. Info: Mr. Vaclav Bucha, Geophysical Institute of Czechoslovakia, Acad. Sci., Bocni 11. 141 31 Prague 4, Czechoslovakia.

GONDWANA
6th Symposium, Columbus, Ohio, U.S.A. sponsored by IUGS and Geological Society of America, 19-23 August 1985. Info: D. Elliott, Institute of Polar Studies, Ohio State University, 103 Mendenhall, 125 South Oval Mall, Columbus, OH 43210, U.S.A.

PALEOENVIRONMENTAL RECONSTRUCTION OF THE LATE WISCONSIN DEGLACIATION AND THE HOLOCENE
Lethbridge, Alberta, Canada, 21-23 August 1985. Info: Dr. René W. Barendregt, Dept. of Geography, The University of Lethbridge, 4401 University Drive, Lethbridge, Alberta, Canada T1K 3M4.

GEOTHERMAL ENERGY
International Symposium, Hawaii, U.S.A., 26-30 August 1985. Info: Geothermal Resources Council, P.O. Box 1350, Davis, CA 95617, U.S.A.

ASSESSMENT OF THE ROLE OF CO_2 ON CLIMATE VARIATIONS AND THEIR IMPACTS
Meeting, Austria, September 1985. Info: Prof. L. Ernster, 51 boulevard de Montmorency, F-75016 Paris, France.

ROLE OF ROCK MECHANICS IN MINING
International Symposium, Mexico City, Mexico, September 1985. Info: Sociedad Mexicana de Mecanica de Rocas AC, Camino a Santa Teresa 187, Villa Olimpica, MEX-14020 Mexico DF, Mexico.

FORELAND BASINS
Research Symposium, Fribourg, Switzerland, sponsored by IAS, 2-7 September 1985. Info: P. Homewood, Institut de Géologie, Université de Fribourg, Pérolles, CH-1700 Fribourg, Switzerland.

HYDROGEOLOGY IN THE SERVICE OF MAN
18th IAH Congress - International Symposium, Cambridge, U.K., 8-13 September 1985. Info: J. Day, Hydrogeology Unit, Maclean Building, Crowmarsh Gifford, Wallingford, OX10 8BB, U.K.

HIGH HEAT PRODUCTION, GRANITES, HYDROTHERMAL CIRCULATION AND ORE GENESIS
Conference, St. Austell, Cornwall, U.K., 22-26 September 1985. Info: IMM, 44 Portland Place, London W1N 4BR, U.K.

DISPOSAL OF HAZARDOUS CHEMICAL DEPOSITS
IAEG International Symposium, Winston Salem, N.C., U.S.A., 5-12 October 1985. Info: International Symposium, c/o Ebasco Services Inc., 2211 Meadowview Road, Greensboro, NC 27401, U.S.A.

COAL RESEARCH
7th International Conference, Pretoria, South Africa, 14-18 October 1985. Info: W.G. Jensen, International Committee for Coal Research, Bte 11, B-1150 Bruxelles, Belgium.

MATHEMATICAL METHODS IN GEOLOGY
International Symposium, Příbram, Czechoslovakia, 14-18 October 1985. Info: Sekretariat symposia, Hornicka Pribram ve vede a Technice, post. schranka 41, Pribram 261 02, Czechoslovakia.

INTERNATIONAL VOLCANOLOGICAL CONGRESS
sponsored by IAVCEI, Auckland, Hamilton, Rotorua, New Zealand, 1-9 February 1986. Info: P.E. Baker, Department of Earth Sciences, University of Leeds, Leeds LS2 9JT, U.K.

MINING AND METALLURGICAL CONGRESS
13th Congress, Canberra, Australia, 11-16 May 1986. Info: Council of Mining and Metallurgical Institutions, 44 Portland Place, London, W1N 4BR, U.K.

GEOCONGRESS '86
International Earth Science Congress, Johannesburg, South Africa, 7-11 July 1986. Info: The Symposium Secretariat, S. 339, CSIR, P.O. Box 395, Pretoria, Republic of South Africa.

INTERNATIONAL MINERALOGICAL ASSOCIATION
14th General meeting of the International Mineralogical Association (IMA), Stanford University, Stanford, Californië, U.S.A., 13-18 July 1986.
De eerste circulaire betreffende de hierboven genoemde bijeenkomst is binnengekomen. De circulaire bevat naast enige algemene informatie ook een lijst van excursies en een voorlopig inschrijfformulier. Kopieën van de circulaire zijn op aanvraag verkrijgbaar bij Dr. A.H. van der Veen, p/a Billiton Research BV, postbus 40, 6800 LH Arnhem, tel. (085) 65 43 16.

PRECAMBRIAN GOLD/URANIUM DEPOSITS
GSSA Congress, Johannesburg, South Africa, 14-18 July 1986. Info: C.F. Vermaak, Geological Society of South Africa, Kelvin House, 2 Holland Street, Johannesburg 2001, South Africa.

CIRCUM-PACIFIC ENERGY AND MINERAL RESOURCES
Conference, Singapore, August 1986. Info: A.G. Hatley, Graffney Chine and Associates, Inc., P.O. Box 796309, Dallas, TX 75379, U.S.A.

KIMBERLITE
4th International Conference, Perth, Western Australia, 11-15 August 1986. Info: Dr. A.F. Trendall, Geological Survey of Western Australia, 66 Adelaide Terrace, Perth, W.A., Australia.

IAS SEDIMENTOLOGICAL CONGRESS
12th International congress, Canberra, Australia, 25-29 August 1986. Info: Dr. K.A.W. Crook, Department of Geology, Australian National University, P.O. Box 5, Canberra, A.C.T., 266 Australia.

PALEOCEANOGRAPHY
2nd International Conference, Woods Hole, U.S.A., 8-12 September 1986. Info: W.A. Berggren, Woods Hole Oceanographic Institute, Woods Hole, MA 02543, U.S.A.

Ontvangen publicaties

Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal Commissie, De investeringen in de kolenmijnbouw en de ijzer- en staalindustrie van de Gemeenschap. Samenvattend verslag over de enquête 1983. Stand op 1 januari 1983. Luxemburg, 1983: 98 pp. Te verkrijgen via de Staatsdrukkerij, Den Haag. Prijs: *f* 45,-. (Dit verslag is ook in andere talen verkrijgbaar).

Eurostat Jaarboek regionale statistiek. Luxemburg, 1984. Als vorige, prijs: *f* 56,-. (meertalig).

Eurostat Review 1973-1982. Luxemburg, 1984. Als vorige, prijs: *f* 34,-.

Utrechtse Heuvelrug en Kromme-Rijngebied - een verkenning per fiets, door H.J.A. Berendsen, R.J. de Boer, M.I.J.G. Cortenraad en E.E.J. Weiss, 73 pp., figuren. Berichten Vakgroep Fysische Geografie, R.U. Utrecht, no. 17, 1984. Nummers kunnen besteld worden door *f* 10,- over te maken op giro 579700 t.n.v. Geografische Studies, onder vermelding van aantal en "Berichten no. 17".
De nadruk ligt op het waarnemen van fysisch-geografische kenmerken van dit gebied en het bepalen van de samenhang tussen deze kenmerken, waarbij ook de historische aspecten vermeld worden. Twee routes worden beschreven: één door het pleistocene zandgebied en de ander door het holocene riviergebied.
Daar het boekje is opgezet voor eerstejaars studenten fysische geografie zijn aan de beschrijvingen vragen en opdrachten toegevoegd. Het is ook zeer interessant voor leerlingen van de bovenbouw VWO-HAVO en andere belangstellenden. Het is m.i. onmisbaar voor aardrijkskunde leraren, die het kunnen gebruiken om deze excursie (of een vergelijkbare elders in het land) met een groep leerlingen uit te voeren.

Verslag Nationaal Onderzoekprogramma Aardwarmte en Warmteopslag 1979-1984 (NOA 1), E. Mot (red.), 118 pp., figuren. Projectbureau Energieonderzoek, Apeldoorn, 1984. Exemplaren van dit verslag kunnen besteld worden door overmaking van *f* 10,- per verslag + *f* 2,80 portokosten op giro 416269 t.n.v. Hoofdgroep MT-TNO, onder vermelding van "Verslag NOA I".
Dit verslag van de eerste fase van het NOA (zie ook Project Aardwarmte, Nieuwsbrief 1983-6, p. 8) maakt duidelijk dat aardwarmte een bijdrage van enkele procenten kan leveren aan de energievoorziening in

Nederland tegen kosten die vergelijkbaar zijn met die van andere nieuwe bronnen zoals zon, wind of biomassa. In een aantal artikelen wordt de stand van zaken geschetst van de inventarisatie van ondiepe aquifers (tot 1 km diepte; Th.H.M. van Doorn) en de mogelijkheden voor winning van aardwarmte van diepe aquifers (H.M. van Montfrans & E. Mot). Verder wordt aandacht besteed aan geofysisch onderzoek in zuid Nederland i.v.m. eventuele gunstige voorwaarden voor de winning van aardwarmte (magma-lichaam, gekarstificeerde kalk; J.W. Bredewout & K. Helbig). Ten slotte wordt ingegaan op de proefprojecten van Spijkenisse (M.J. Coenen) en Delfland (F.C. Dufour), en een evaluatie gegeven van de resultaten tot nu toe (W.A. Visser).

Journal of Geodynamics, vol. 1, no. 1. Subscription for 1984 (2 vols.) is US$ 100.-, personal subscription (only if the subscriber's institution or company has a subscription) US$ 30.-. EXPRO Science Publ., Brouwersgracht 236, 1013 HE AMSTERDAM. The journal of Geydynamics is an international medium for the publication of research on the dynamics and the dynamic history of the earth, with emphasis on deep-seated foundations of geological phenomena.

Norsk Polar Institut Skrifter 179A (1983). The physical environment of the Western Barents Sea (1:1 500 000); 154D (1984) Geological map of Svalbard, 1:500 000, Sheet 4G.

Instituut voor Bodemvruchtbaarheid Haren-Gr., Jaarverslag 1983, 157 pp.

Stichting Aardwetenschappelijk Onderzoek, Jaarverslag 1983, 231 pp.

National Coal Board, U.K., Report and accounts 1983/4, 100 pp. Copies on sale at: National Coal Board, Purchasing and Contracts Office, Hobart House, Grosvenor Place, London SW1X 7AE, U.K. Price £ 2.75 net.

Gas aardig, samengesteld door G. Borghuis. 116 pp. Ned. Aardolie Mij, 1984. Het is een fraai uitgevoerd boekwerk naar aanleiding van 25 jaar gasveld Groningen.

Boekbesprekingen

Advances in Organic Geochemistry - 1981, ed. by M. Bjorøy et al. 880 pp. J. Wiley, New York-Chichester-Toronto, 1983. Prijs: £ 90.-.

Het boek bevat de teksten van voordrachten en posters, gepresenteerd tijdens de "10th International Meeting on Organic Geochemistry" in Bergen (Noorwegen) van 14-18 september 1981. Het past als zodanig in een reeks boeken die sinds 1962 zijn uitgegeven onder analoge titels, zij het niet steeds door dezelfde uitgever.
Het boek omvat meer artikelen (93) dan één van zijn voorgangers. Ook ditmaal zijn de artikelen, evenals in 1979, door referenten becommentarieerd alvorens gepubliceerd te worden. Deze procedure heeft ongetwijfeld de publicatie vertraagd, maar de kwaliteit verhoogd. De inhoud vermeldt veel recente "topics" en het boek is verdeeld in een aantal secties, te weten:
-Organic Geochemistry in Exploration
-Migration of Hydrocarbons
-Environmental Organic Geochemistry
-DSDP/IPOD
-Diagenesis/Catagenesis and Organic Geochemistry of Coal and Kerogens
-Biomarkers
-Miscellaneous (o.a. pyrolyse, stabiele isotopen, asphaltenen).
De auteurs zijn afkomstig uit verschillende universitaire en industriële centra (veel in Europa en de Verenigde Staten), waardoor zowel fundamentele als toepassings aspecten aan de orde komen.
Door zijn aard is het geen leerboek; een goede voorkennis van de organische geochemie is vereist om de talloze bijdragen op hun waarde te kunnen schatten. Deze waarde loopt ook nog wel uiteen: sommige artikelen zijn duidelijk rijper dan andere. Door de veelheid van besproken terreinen is het een goede ingang tot literatuur over specifieke onderwerpen. Een "subject index" van 30 blz. maakt het boek goed toegankelijk.
Voor ieder die zich actief met de organische geochemie bezighoudt is het boek een "must". Het mag derhalve in een bibliotheek van een (organisch) geochemisch laboratorium niet ontbreken. Het boek is mooi uitgegeven; de figuren zijn vrijwel alle goed leesbaar en duidelijk. De prijs zal individuele aanschaf helaas vaak in de weg staan (de deelnemers aan het congres ontvingen het doordat het in de congresgelden was inbegrepen).

P.A. Schenck (Delft)

Kinetics and equilibrium in mineral reactions, ed. by S.K. Saxena, 273 pp., 99 figs. Springer Verlag, Berlin-New York, 1983. Prijs: DM 108.-.

Dit 3e deel uit de reeks "Advances in Physical Geochemistry" bestaat evenals de eerder verschenen delen uit een aantal losse artikelen gegroepeerd onder een breed gekozen thema uit de physische geochemie. In dit boek zijn de volgende 8 artikelen ondergebracht: (1) T.P. Loomis - Compositional zoning of crystals: a record of growth and

reaction history, (2) S.K. Saxena - Exsolution and Fe^{2+}-Mg disorder in pyroxenes, (3) A.C. Lasaga - Geospeedometry: an extension of geothermometry, (4) H.P. Eugster & E.S. Ilton - Mg-Fe fractionation in metamorphic environments, (5) S.R. Bohlen, V.J. Wall & A.L. Boettcher - Geobarometry in granulites, (6) L.Ya. Aranovich & K.K. Podlesskii - The cordierite-garnet-sillimanite-quartz equilibrium: experiments and applications, (7) L.L. Perchuk & I.V. Larent'eva - Experimental investigation of exchange equilibria in the system cordierite-garnet-biotite, and (8) R. Powell - Thermodynamics of complex phases.
Dat het aantal mineraalfasen in een gesteente in de regel voldoet aan de faseregel van Gibbs is voor petrologen in het algemeen voldoende reden om de mineraalgezelschappen te bezien in termen van bereikt thermodynamisch evenwicht. Sinds de petrologie met de microsonde en andere moderne apparatuur middelen heeft gekregen om mineralen qua samenstelling en struktuur op microscopische schaal te analyseren en sinds men kan beschikken over de uitgebreide resultaten van de experimentele petrologie en fysisch-geochemische studies, komt het belang van de reactiekinetiek en niet-evenwicht reacties steeds meer op de voorgrond. Dank zij reactiekinetische factoren vinden we in gesteenten mineraalzoneringen, ontmengingstexturen, en bepaalde verdelingen van elementen over de mineraalfasen bewaard. Vanzelfsprekend is dus dat een goed begrip van de kinetische theorie van fundamenteel belang is voor de petrogenetische interpretatie van reactietexturen en element-verdelingen in gesteenten. De verschillende hoofdstukken in dit boek geven voorbeelden van de toepassing van de reactiekinetische theorie op genoemde petrogenetische problemen. Sommige hoofdstukken zijn uitgebreide review-artikelen (b.v. hoofdstuk 1), andere artikelen geven een "state of the art" overzicht (b.v. hoofdstukken 2 t/m 5), en weer andere geven nieuwe experimentele resultaten en toepassingen daarvan in de petrologie. De stof is voor de doorsnee petroloog tamelijk taai en het zal van hem een behoorlijke inspanning vragen om het hele boek met vrucht door te nemen. Het gebodene is deze inspanning zeker waard. Uitvoering en prijs van het boek zijn normaal te noemen.

I.S. Oen (Amsterdam)

Tekenen van Leven, door R. Aalpol. 15 blz., 16 afb. Pudoc, Wageningen, 1984. Prijs: *f* 27,50.

Acht pentekeningen, zes aquarellen en twee kaartfragmenten zijn de verzamelde "tekenen van leven" die, met toelichting bijeen in een map, op prachtige wijze uitdrukking geven aan de nijvere kunst die beoefend wordt door wetenschappelijke illustratoren, werkzaam ten behoeve van het landbouwkundig onderwijs en onderzoek. De afbeeldingen tonen zaden, vruchten, plantedelen, wantsen, vlinders en kaartfragmenten, in verschillende technieken uitgevoerd, maar allen even overtuigend in hun communicatiekracht.
Waar op deze wijze de communicatie van gegevens in de landbouw-wetenschappen nog recentelijk en frequent wordt beoefend, lijkt een dergelijke manier van overdracht in de aardwetenschappen nog maar in beperkte mate te worden gebruikt. Zou dit in verband staan met het feit dat de communicatie van feitelijke gegevens in de aardwetenschappen heeft plaats gemaakt voor de communicatie van ideeën, theorieën en filosofieën?
Hoe dan ook, een studie van de gepresenteerde "tekenen van leven", of zelfs een goede blik in het werk, zal iedere aardwetenschapper opnieuw de grote mogelijkheden tonen van de wetenschappelijke illustratie binnen zijn vakgebied.

H.E. Rondeel (Amsterdam)

Nomenclator

GEOLOGISCHE NOMENCLATOR, tweede, geheel gereviseerde en uitgebreide editie (1980) in vijf talen (Engels, Nederlands, Frans, Duits en Spaans) onder redactie van Dr. W.A. Visser. 564 pp., en meer dan 11.000 trefwoorden. Prijs in de boekhandel ongeveer *f* 185,-.

VOOR LEDEN (GEWONE, BUITENGEWONE) EN BEGUNSTIGERS HEEFT HET GENOOTSCHAP EEN AANTAL EXEMPLAREN TER BESCHIKKING TEGEN DE SPECIALE PRIJS VAN *f* 95,- plus *f* 8,- VOOR EMBALLAGE EN PORTO.

Na storting van het verschuldigde bedrag t.n.v. de Penningmeester te Delft, giro 40517 (vermelding: Nomenclator) wordt ieder lid of begunstiger maximaal één exemplaar toegezonden. Aanvragen worden in volgorde van binnenkomst afgewerkt.

1 - 2 nov. : Werkgroep Antarctica van Internal. Union Conservation of Nature and Natural Resources: Studiedagen Antarctica. Amsterdam, Trippenhuis. Inlichtingen tel. 020-261 732.

3 nov. : Werkgroep Tertiaire en Kwartaire Geologie: Najaarsvergadering, Garenmarkt 1B; aanvang 10.00 uur, sluiting 17.00 uur. Hordijk zal spreken over een boring in Brielle, Van Kolfschoten over fossiel zoogdiermateriaal en Gaemers over otolieten en biostratigrafie.

7 nov. : Nederlandse Bodemkundige Vereniging: 95e Wetenschappelijke Bijeenkomst. Staringgebouw te Wageningen (zie p. 10 van Nieuwsbrief 84-8).

8 nov. : Ingenieurs Geologische Kring: Themamiddag "Geotechnische classificatie van gronden", Westelijk Wegenbouw Centrum, Voorburg; aanvang 14.00 uur (zie p. 7 van deze Nieuwsbrief).

8 nov. : Kring Gelderland van het KIVI: lezing Olie- en Gaswinning op de Noordzee, Congrescentrum "De Reehorst", Ede; aanvang 17.30 uur (zie p. 6 van deze Nieuwsbrief).

13 nov. : Delfstofkundige Kring: Jaarvergadering, ITC, Delft, aanvang 17.30 uur (zie p. 3 van deze Nieuwsbrief).

20 nov. : Afdeling voor Petroleumtechniek van het KIVI: Petroleumdag, Julianahal, Jaarbeursgebouw, Utrecht, aanvang 9.00 uur (zie p. 6 van deze Nieuwsbrief).

21 - 23 nov. : Holland Offshore 84: symposium in de RAI, Amsterdam (zie p. 7 van deze Nieuwsbrief).

23 nov. : Colloquium NIOZ, 't Horntje, Texel; aanvang 12.45 uur. Sprekers: J. van de Kreeke (Univ. Miami) over "Stability of mutiple inlets" en H. Yasuda (Kure, Japan) over "Tide-induced residual currents with 3-D structure on a rotating large ridge".

13 - 14 dec. : Symposium Bestrijdingstechnieken Luchtverontreiniging, Julianahal, Jaarbeurs, Utrecht. Info: Vereniging LUCHT, Postbus 186, 2600 AD Delft, tel. 015-569 330, tst. 2369/2446.

11 - 12, 18 - 19 dec. : Cursus Offshore techniek: TH Delft, Gebouw voor Civiele Techniek (zie p. 9 van Nieuwsbrief 84-8).

25 jan. : Colloquium NIOZ, 't Horntje, Texel; aanvang 12.45 uur. Sprekers: J. Regtien (R.U. Gr.) over "Interpretatie van optische metingen in de westelijke Waddenzee" en D. Eisma (NIOZ) over "Aggregatie en deaggregatie van slib in estuaria".

Sluitings- resp. verschijningsdatum

1984 - 10: 22 nov. resp. 7 dec.
1985 - 1: 10 jan. resp. 25 jan.
1985 - 2: 14 febr. resp. 1 maart.

Afzender:
Koninklijk Nederlands Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap
Secretariaat: Postbus 157, 2000 AD Haarlem

1984-9